

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโรงเรียนอนุบาลมณฑล
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
 Participatory action research to develop the physical plants and environment at anuban
 Monthianschool under the office of sakon nakhon primary educational service area 2

มนเทียร อุปชา*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหญ่**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโรงเรียนอนุบาลมณฑล 2) หาแนวทางการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโดยใช้กิจกรรม 5 ส โรงเรียนอนุบาลมณฑล และ 3) ติดตามและประเมินผลการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโดยใช้กิจกรรม 5 ส โรงเรียนอนุบาลมณฑล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 47 คน ประกอบด้วย กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 7 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 40 คน โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน ดังนี้ คือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติการ ขั้นตอนการสังเกตการณ์ และขั้นตอนการสะท้อนกลับ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบบันทึก และแบบประเมินความพึงพอใจ โดยใช้กิจกรรม 5 ส การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา จัดหมวดหมู่และนำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพและปัญหาการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กิจกรรม 5 ส โรงเรียนอนุบาลมณฑล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

1.1 ด้านสภาพ พบว่า โรงเรียนยังไม่ได้วางแผน ดำเนินการงานด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน ขาดความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ครูมีภาระงานมากส่งผลให้ไม่มีเวลาในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมเท่าที่ควร

1.2 ด้านปัญหา พบว่า บรรยากาศในการจัดการเรียนการสอนไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และบุคลากรไม่เอาใจใส่ขาดความกระตือรือร้นในการพัฒนาด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

2. แนวทางการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กิจกรรม 5 ส ประกอบด้วย
 1) การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ 2) การอบรมเชิงปฏิบัติการ 3) การจัดกิจกรรมพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 3.1 ปฏิบัติตามกิจกรรม 5ส 3.2 จัดประกวดเขตพื้นที่ดีเด่น และ 4) การกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

คำสำคัญ : พัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโรงเรียน

* ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** ประธานกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** กรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. การติดตามและประเมินผลการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กิจกรรม 5 ส พบว่า ภายหลังการดำเนินงานกิจกรรม 5 ส ส่งผลให้ 1) บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน เสนอความคิดเห็น ร่วมพัฒนางานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 2) มีการปรับปรุงบริเวณรอบๆ อาคารเรียน สวนหย่อม จัดตกแต่งปลูกไม้ดอกไม้ประดับ ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ 3) มีการประกาศให้รางวัลเขตบริการดีเด่นทุกเช้าวันศุกร์ และ 4) สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้เป็นที่พึงพอใจของผู้ร่วมวิจัย นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองที่เข้ามาเยี่ยมชมเป็นอย่างยิ่ง

ABSTRACT

The purposes of this participatory action research were to 1) examine the current conditions and problems of the development of the physical plants and environment at Anuban Monthian School, 2) find out guidelines for developing the physical plants and environment through 5S activities at Anuban Monthian School, 3) monitor and evaluate the development of the physical plants and environment through 5S activities at Anuban Monthian School under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 2. The target groups consisted of 7 research participants and 40 informants—a total of 47 participants. PAR of 4 stages including: planning, action, observation and reflection was employed. The research instruments used were a form of interview, a form of observation, a form of records and a form of satisfaction evaluation based on the use of 5S activities. Quantitative data were analyzed using mean, percentage and standard deviation. To analyze qualitative data, Content Analysis was used in forms of content classification and descriptive presentation.

The effects of this study were as follows:

1. The current conditions and problems of the development of the physical plants and environment through 5S activities at Anuban Monthian School revealed that: 1.1 In case of the conditions, it was determined that the school had no significant and vital plans in developing the physical plants and environment. There was less cooperation of relevant stakeholders in such activities. The teachers with heavy teaching loads could rarely spare their time in helping develop the school physical plants and environment. 1.2 In terms of problems, it was found that the atmosphere of managing learning was not conducive to learning implementation. The educational personnel lacked close attention and enthusiasm toward the development of the school physical plants and environment.

2. The guidelines for the development of the physical plants and environment through 5S activities at Anuban Monthian School fell into six categories: 1) a study tour at a best practice school for 5S activities, 2) a workshop, 3) an implementation of the school physical plants and environment activities. 3.1) application of 5S activities, 3.2) competition of outstanding areas, and 4) continuous monitoring, overseeing and evaluation of job performances.

3. The effects of the monitoring and evaluation of the activities of the school physical plants and environment development through the use of 5S activities, after the intervention, revealed that the activity application affected the following aspects: 1) The school personnel participated in planning, sharing ideas,

and cooperating in developing the physical plants and environment, 2) The school areas, ornamental gardens were beautifully decorated and renovated consequently making the school environment aesthetically pleasing and safe for the students, 3) Awards for outstanding service areas were presented every Friday morning at the students' assembly in front of the flag pole, 4) The school atmosphere conducive to learning management made the co-researchers, students, members of the school committee and parents/guardians satisfied and repeatedly paid a visit to the school.

Keyword : Physical Plants and Environ Ment.

ภูมิหลัง

สถานศึกษาเป็นสถานที่เรียนรู้ ที่ผู้เรียนใช้เวลาในแต่ละวันรองมาจากการอยู่บ้านสถานศึกษาที่ดี มีสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ก็มีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะของเด็กทั้งด้านร่างกายและสุขภาพจิต คุณธรรม สุนทรียภาพบุคลิกลักษณะและนิสัยใจคอ ความสามารถในการใฝ่รู้และใฝ่เรียน การจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน เป็นสิ่งที่ครูและผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องกระทำ นอกจากนี้ ครูมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของนักเรียนโดยตรง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสำนึกที่ดีต่อสิ่งแวดล้อม การจัดการศึกษาในโรงเรียนอนุบาล คือ จุดเริ่มต้นของการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษา อาคารเรียนในสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความเจริญงอกงามทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสังคมของนักเรียนเป็นอย่างมาก (สายัน ยิ่งสง่า. 2547 : 2)

การพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งแต่ละกิจกรรมก็มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นระเบียบ น่าอยู่น่าอาศัย เป็นการปลูกฝังนิสัย เพื่อสร้างสังคม ที่มีระเบียบ วินัย และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เพื่อคุณภาพชีวิต และการทำงานที่ดียิ่งขึ้น (แก่ง มัชยมนันท์. 2547 : 3) นอกจากนี้ กิจกรรม 5 ส ยังเป็นกิจกรรมพื้นฐานของการเริ่มต้นในการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (Total Quality Management : TQM) อันจะนำไปสู่การปรับปรุงคุณภาพบริการ มีจุดหมายที่ต้องการให้ทุกคนทั่วทั้งองค์กรมีส่วนร่วมและการพัฒนาการทำงานเป็นทีม หน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรม 5 ส เป็นขั้นตอนจนประสบผลสำเร็จ สามารถที่จะนำเทคนิคการบริหารอื่นๆ ที่ทันสมัยและเทคโนโลยีที่ก้าวหน้ามาใช้ในหน่วยงาน การดำเนินกิจกรรม 5 ส ยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างรากฐานที่แข็งแกร่ง โดยสร้างให้พนักงานมีวินัยในการทำงาน 5 ส จึงเป็นพื้นฐานของการเพิ่มผลผลิตในหน่วยงาน (สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อมกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. 2550 : 8-9)

โรงเรียนอนุบาลมนเทียร จัดการศึกษาในระดับอนุบาล เปิดรับนักเรียนตั้งแต่อายุ 3-5 ปี ในปีการศึกษา 2554 มีบุคลากร 7 คน นักเรียน 62 คน เปิดสอน 3 ห้องเรียน มีพื้นที่บริเวณโรงเรียน มีเนื้อที่ 3 ไร่ 1 งาน 71 ตารางวา สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน พบว่าไม่ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเท่าที่ควร ไม่ว่าจะเป็นครู พนักงานบริการ นักเรียน สืบเนื่องมาจากครูมีภาระงานมาก ขาดความรู้และทักษะในการบริหารจัดการด้านอาคารสถานที่

ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา มีความต้องการที่จะนำกิจกรรม 5 ส อันประกอบด้วย สะสาง สะดวก สะอาด สุขลักษณะ และสร้างนิสัย มาพัฒนาการดำเนินงานและการปฏิบัติงานด้านอาคาร สถานที่ และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอนุบาลมนเทียรให้น่าอยู่ น่าทำงาน สะดวก รวดเร็วในการปฏิบัติงาน อีกทั้งยังเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาอาคารสถานที่

และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กิจกรรม 5 ส โรงเรียนอนุบาลมนเทียร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จึงเป็นกิจกรรมการปฏิบัติงานที่จะช่วยให้การดำเนินงานของโรงเรียนอนุบาลมนเทียร มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อหน่วยงานต่อไป

คำถามการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดปัญหาการวิจัยไว้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการดำเนินงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โรงเรียนอนุบาลมนเทียร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นอย่างไร
2. แนวทางการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โรงเรียนอนุบาลมนเทียร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นอย่างไร
3. ผลการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โรงเรียนอนุบาลมนเทียร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นอย่างไร

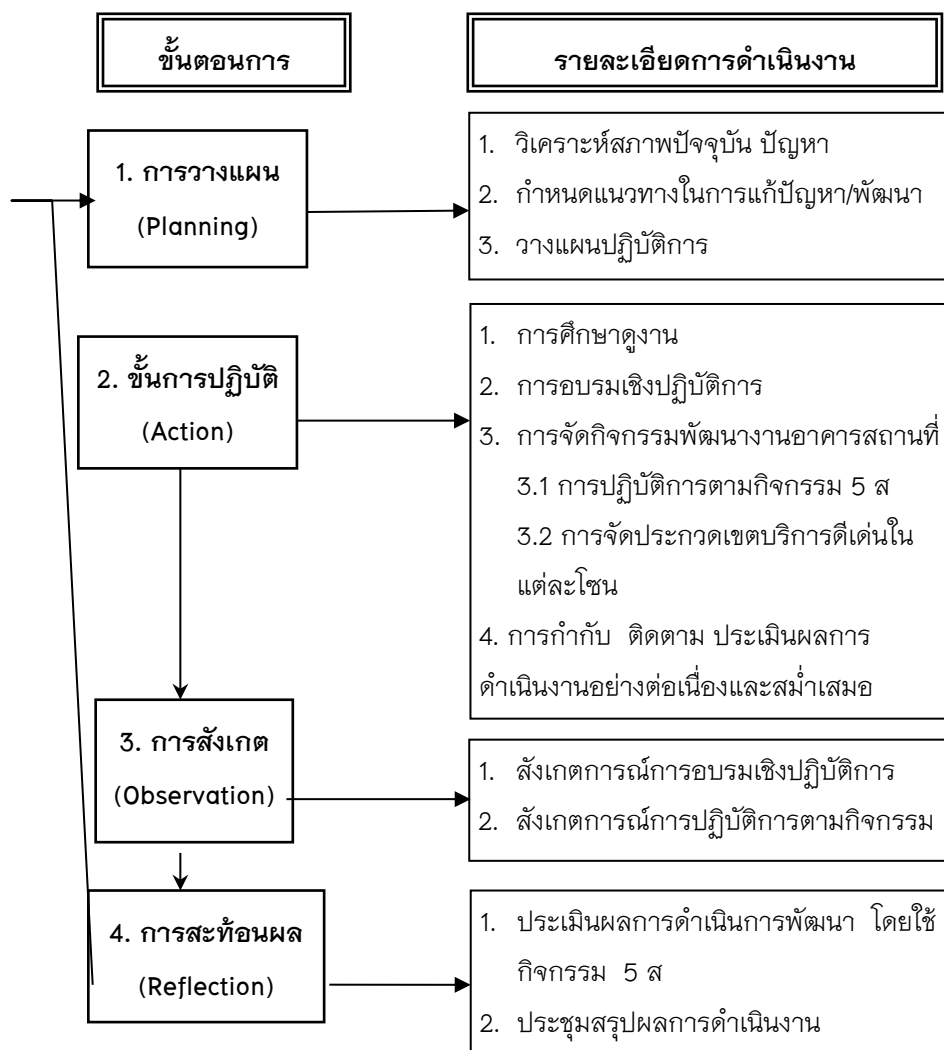
ความมุ่งหมายของการทำวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โรงเรียนอนุบาลมนเทียร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กิจกรรม 5 ส โรงเรียนอนุบาลมนเทียร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2
3. เพื่อติดตามและประเมินผลการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กิจกรรม 5 ส โรงเรียนอนุบาลมนเทียร

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กิจกรรม 5 ส โรงเรียนอนุบาลมนเทียร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 รายละเอียดดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายไว้ดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 7 คน ประกอบด้วย
 - 1.1 ผู้วิจัย จำนวน 1 คน
 - 1.2 ผู้ร่วมวิจัย ได้แก่ ครู จำนวน 6 คน
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย จำนวน 40 คน ประกอบด้วย
 - 2.1 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน
 - 2.2 วิทยากร จำนวน 2 คน
 - 2.3 ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 31 คน

ซึ่งได้จากการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก

ร้อยละ 50 จากจำนวนผู้ปกครองของนักเรียนทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการจัดรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์
2. แบบสังเกต
3. แบบประเมินความพึงพอใจ
4. แบบบันทึกรายงานการประชุม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินการพัฒนา ดังนี้

1. ขั้นการวางแผน (Planning) ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้
 - 1.1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง
 - 1.2 สัมภาษณ์ผู้ร่วมวิจัย
 - 1.3 ประชุมวางแผนการดำเนินงาน
2. ขั้นการปฏิบัติการ (Action)
 - 2.1 ศึกษาดูงาน
 - 2.2 อบรมเชิงปฏิบัติการ
 - 2.3 จัดกิจกรรมพัฒนาอาคารสถานที่
 - 2.3.1 กิจกรรม 5 ส
 - 2.3.2 ประกวดเขตบริการดีเด่น
3. ขั้นการสังเกตการณ์ (Observation)
 - 3.1 สังเกตระหว่างการดำเนินงานตามกิจกรรม
 - 3.2 สัมภาษณ์ระหว่างการดำเนินงานตามจัดกิจกรรม
4. ขั้นการสะท้อนกลับ (Reflection)
 - 4.1 ประเมินผลหลังการดำเนินงานตามกิจกรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Technique) เป็นหลัก ทั้งนี้โดยอาศัยข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงและใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณเข้าร่วมสนับสนุนเพื่อไปสู่การสรุปผล

1. ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยนำข้อมูล ซึ่งได้มาจากการเก็บรวบรวมหลากหลายวิธี ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสังเกต ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาเป็นความเรียง ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าร้อยละนำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง
2. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมไว้ก่อนการพัฒนาและหลังการพัฒนาซึ่งเป็นการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยเครื่องมือที่สร้างขึ้นมาเป็นการเฉพาะคือแบบประเมินความพึงพอใจ มาเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วย วิธีการทางสถิติเพื่อหาความถี่และค่าร้อยละเพื่อสนับสนุนข้อค้นพบและการสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยใช้การหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทุกข้อคำถาม แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายจากค่าเฉลี่ย ตามเกณฑ์ของวาโร เพ็งสวัสดิ์ (2551: 454)

ซึ่งกำหนดไว้ 5 ระดับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยใช้สถิติดังนี้

1. ค่าร้อยละ (%)
2. ค่าเฉลี่ย
3. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และร้อยละความก้าวหน้า

สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กิจกรรม 5 ส โรงเรียนอนุบาล มนเทียร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ดังนี้

1.1 สภาพการก่อนการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอนุบาลมนเทียร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 สรุปได้ดังนี้ 1) โรงเรียนยังไม่ได้วางแผนการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน 2) ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นครู พนักงานบริการ นักเรียน ยังน้อยอยู่ 3) ครูมีภาระงานเยอะ ทำให้ไม่มีเวลาในการพัฒนาอาคารสถานที่เท่าที่ควร 4) นักเรียนไม่มีระเบียบวินัยในการทิ้งขยะและ 5) บริเวณอาคารไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควร

1.2 ปัญหาการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนอนุบาลมนเทียร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 สรุปได้ว่าบรรยากาศของอาคารสถานที่ไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนของครูและไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน รวมถึงบุคลากรไม่เอาใจใส่ขาดความกระตือรือร้นในการพัฒนาด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

2. แนวทางพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโรงเรียนอนุบาลมนเทียร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ได้แก่ 1) การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ 2) การอบรมเชิงปฏิบัติการ 3) การจัดกิจกรรมพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย การปฏิบัติตามกิจกรรม 5 ส และการจัดประกวดเขตบริการดีเด่น และ 4) การกำกับ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

3. ผลการติดตามและประเมินผลการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโดยใช้ กิจกรรม 5 ส โรงเรียนอนุบาลมนเทียร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ภายหลังจากดำเนินกิจกรรม 5 ส ปรากฏผลดังนี้

3.1 ผลจากการศึกษาดูงาน พบว่า ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยเกิดความรู้มีความเข้าใจในการดำเนินงานพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโดยใช้กิจกรรม 5 ส รวมถึงขั้นตอนของการดำเนินงาน และได้เห็นสถานที่จริง เห็นตัวอย่างและรูปแบบการนำกิจกรรม 5 ส มาใช้ในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ได้ทราบปัญหาที่อาจเกิดขึ้นขณะดำเนินการและแนวทางแก้ไข

3.2 ผลการอบรมเชิงปฏิบัติการกิจกรรม 5 ส ส่งผลให้ผู้ร่วมวิจัยได้รับความรู้ความเข้าใจและเกิดทักษะในการดำเนินการกิจกรรม 5 ส ได้รู้หลักการและรายละเอียดในการดำเนินการตามแนวคิดกิจกรรม 5 ส รวมทั้งการนำเอาแนวคิดของกิจกรรม 5 ส มาสู่การพัฒนางานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนอนุบาลมนเทียร ตียิ่งขึ้น

3.3 ผลจากการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม

3.3.1 การปฏิบัติตามกิจกรรม 5 ส พบว่า ครูทุกคนมีความยินดีและรู้สึก

ดีใจที่มีการนำเอากิจกรรม 5 ส มาใช้ในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในครั้งนี้ เพราะทุกขั้นตอนของกิจกรรม 5 ส ล้วนส่งผลให้การปฏิบัติงานในหน้าที่สะดวกสบายมากขึ้นและเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอาคารสถานที่มากขึ้นกว่าเดิมด้วย ถึงแม้ว่าจะไม่ค่อยมีเวลาและทุ่มเทให้กับการจัดกิจกรรม 5 ส เท่าที่ควร เพราะครูแต่ละคนต้องมีการกิจหลักคือ สอนหนังสือ งานเอกสาร งานบุคลากร และงานอื่นๆ อีกมากมาย แต่ทุกคนก็ยินดีและให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโดยใช้กิจกรรม 5 ส

3.3.2 การจัดประกวดเขตบริการดีเด่น พบว่า ครูและนักเรียนมีความกระตือรือร้นให้ความ

ร่วมมือในการจัดกิจกรรมการทำความสะอาดทั้งภายในห้องเรียน ภายในอาคารและบริเวณโดยรอบในเขตพื้นที่ของตนเองรับผิดชอบให้มีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยมากยิ่งขึ้น

3.4 ผลจากการกำกับ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ พบว่า

กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้มีการประชุมวางแผนอย่างเป็นระบบ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมวิจัยได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็น ร่วมวางแผน กำหนดแนวทางในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โดยมีการนำเอากิจกรรม 5 ส เข้ามาใช้ในการพัฒนา มีการปรับปรุงถนน ทางเดิน สวนหย่อม ปรับปรุงภูมิทัศน์อื่นๆ ให้ดูสะอาดสวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อยมากขึ้น สร้างบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนการสอน และเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโดยใช้กิจกรรม 5 ส โรงเรียนอนุบาลมนเทียร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์ ของผู้ร่วมวิจัยและผู้ให้ข้อมูล พบว่า โรงเรียนยังไม่ได้วางแผนการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจน ความร่วมมือจากทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นครู พนักงานบริการ นักเรียน ยังมีน้อย ครูมีภาระงานมากเกินไป จึงส่งผลให้ไม่มีเวลาพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมเท่าที่ควร นักเรียนไม่มีระเบียบวินัยในการทิ้งขยะ บริเวณอาคารเรียนไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควร ส่งผลให้บรรยากาศภายในโรงเรียนไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุริยา ราชกรม (2552:97-98) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนางานบริหารทั่วไปโดยใช้กิจกรรม 5 ส : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโนนสูง อำเภอโพนนาแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่าสภาพปัญหาการปฏิบัติงานบริหารทั่วไป ก่อนพัฒนา การเก็บเอกสารเกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบไม่เป็นระบบปะปนกันอยู่ในตู้เอกสารไม่มีการจัดทำบัญชี แยกแฟ้มเอกสารไว้เป็นหมวดหมู่ทำให้ยากต่อการค้นหา เจ้าหน้าที่รับผิดชอบไม่เห็นความสำคัญส่งผลให้การดำเนินงานบริหารทั่วไปขาดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของวชิรพงษ์ จุฑาเทต (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กิจกรรม 5 ส ของโรงเรียนไชยวารวิทยาคม อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า สภาพปัจจุบันการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมก่อนการพัฒนา รงเรียนขาดการวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง บุคลากรในโรงเรียนไม่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ส่งผลให้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควร สอดคล้องกับงานวิจัยของอัมพร สุทธิกลม (2550:

บทคัดย่อ) การทำวิจัยเรื่องการพัฒนาสภาพการบริหารงานอาคารสถานที่และการจัดสภาพแวดล้อมตามทัศนะของผู้บริหารและครูในโรงเรียนนารายณ์วิทยา อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ปีการศึกษา 2549 จำนวนทั้งสิ้น 98 คน ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่ และด้านการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารและครูโรงเรียนนารายณ์วิทยา มีทัศนะเกี่ยวกับการบริหารงานอาคารสถานที่และการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้านสอดคล้องกับงานวิจัยของลักขณา เตชวงษ์ (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนา กลุ่มตัวอย่าง คือบุคลากรภายในและบุคลากรภายนอก จำนวน 140 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า บุคลากรภายในและภายนอก มีความเห็นต่อยุทธศาสตร์การพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาตามกลยุทธ์ศาสตร์การเป็นมหาวิทยาลัยท้องถิ่น ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ยุทธศาสตร์สอดคล้องกับงานวิจัยของนพวรรณ อธิระพันธ์เจริญ และนภัสสนันท์ ลิ่มสันติธรรม (2553: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาสภาพแวดล้อมของพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในโลกมุสลิม : กรณีศึกษาชุมชนประตูลี้และชุมชนป่าตอง อำเภอพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า พื้นที่มีทุนทางวัฒนธรรมมุสลิมเพียงพอ แต่ประชาชนยังขาดความรู้ และพฤติกรรมที่ถูกต้องด้านสุขาภิบาลอาหารและน้ำดื่ม ปัญหาปริมาณขยะมูลฝอยความสวยงามของพื้นที่ กระบวนการศึกษาทำให้สุขาภิบาลอาหารและน้ำดื่มดีขึ้น ความรู้และพฤติกรรมด้านสุขาภิบาลและน้ำดื่มในระดับที่สามารถรองรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ นอกจากนี้กลุ่มเป้าหมายยังมีการวางแผนในการพัฒนากิจกรรมด้านวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมร่วมกันสอดคล้องกับงานวิจัยของประสิทธิ์ หงศ์ยนต์ (2548 : 98-106) ได้ศึกษาพัฒนาการให้บริการห้องสมุดโรงเรียนบ้านตรวด อำเภอศรีนครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3 พบว่า การพัฒนาการให้บริการห้องสมุดโดยใช้กิจกรรมการพัฒนาสิ่งแวดล้อม กิจกรรม 5 ส เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะนิสัยได้เป็นอย่างดี และกิจกรรมศึกษาดูงานทำให้ทุกคนที่มาใช้บริการเกิดความเข้าใจในขั้นตอนวิธีการให้บริการและรับบริการเป็นอย่างดี ส่งผลต่อการเรียนรู้และการพัฒนาความรู้ของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของรัตณี พัฒนสระครุ (2548 : 130-137) ได้ศึกษาการพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาคาร อำเภอภมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า สภาพแวดล้อมที่ดี และเหมาะสมมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนั้นเมื่อโรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน จึงได้ใช้กลยุทธ์ประชุมเชิงปฏิบัติการ การมอบหมายงานให้ครูรับผิดชอบ และการนิเทศภายใน ส่งผลให้สภาพแวดล้อมในโรงเรียนมีความเหมาะสมและเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนได้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนารี สุระคาย (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาการทำงานเป็นทีมโดยใช้กิจกรรม 5 ส ในการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนบ้านหัวหมู อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่าก่อนการพัฒนา ครูต่างคนต่างทำงาน ประกอบกับแผนการพัฒนาอาคารสถานที่ไม่ชัดเจน ผู้บริหารไม่ให้การสนับสนุนเท่าที่ควร ครู อาจารย์มีหน้าที่สอนหนังสือเพียงอย่างเดียว ไม่มีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ มาพัฒนาตนเอง กระบวนการพัฒนาการทำงานเป็นทีม โดยใช้กิจกรรม 5 ส เพื่อสร้างความร่วมมือและใช้ความขัดแย้งในทางสร้างสรรค์และการพัฒนาตนเอง มีการประชุมครู อาจารย์ คู่วิดีทัศน์ เพื่อสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญของการทำงานเป็นทีม ขอความร่วมมือจากชุมชนในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาอาคารสถานที่ ผลการพัฒนาทำให้คณะครู อาจารย์ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีการประสานความสัมพันธ์ในการพัฒนาการทำงาน ทำให้บรรยากาศในการทำงานของครูเป็นไปด้วยความสร้างสรรค์และมีความพึงพอใจที่ดีในการทำงานร่วมกันเป็นทีม

สอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรพงษ์ จุฑาทศ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กิจกรรม 5 ส ของโรงเรียนไชยวารวิทยาคม อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า สภาพปัจจุบันการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมก่อนการพัฒนา โรงเรียนขาดการวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน การดำเนินงานไม่ต่อเนื่องบุคลากรในโรงเรียนไม่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ส่งผลให้อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในบริเวณโรงเรียนไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควร จึงใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กลยุทธ์ในการพัฒนาประกอบด้วยการจัดอบรม การศึกษาดูงาน การประชุมระดมสมอง การปฏิบัติตามแผนในรอบของกิจกรรม 5 ส การจัดประกวดในแต่ละพื้นที่รับผิดชอบมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล หลังจากพัฒนาพบว่าบริเวณโรงเรียน ถนน ทางเดิน สวนหย่อม สนามหญ้าสะอาด เป็นระเบียบ

2. แนวทางพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโดยใช้กิจกรรม 5 ส โรงเรียนอนุบาลมณฑลบุรีร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ซึ่งได้ดำเนินการทั้งหมด 4 แนวทาง คือ

- 1) การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมโดยใช้กิจกรรม 5 ส
- 2) การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้ในการดำเนินงานตามกิจกรรม 5 ส
- 3) การจัดกิจกรรมในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 1.กิจกรรม 5 ส 2. การประกวดเขตบริการดีเด่น และ4) การกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ซึ่งจะเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้ร่วมวิจัยเกิดทักษะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรม 5 ส นำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง พร้อมทั้งให้คำแนะนำช่วยแก่ผู้ร่วมวิจัยในขณะที่มีปัญหาในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของสายัน ยิ่งสง่า (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนางานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนบ้านจอยหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ก่อนการพัฒนามีการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาประกอบด้วยการศึกษาเอกสาร การศึกษาดูงาน ลงมือปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรพงษ์ จุฑาทศ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กิจกรรม 5 ส ของโรงเรียนไชยวารวิทยาคม อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กลยุทธ์ในการพัฒนาประกอบด้วยการจัดอบรม การศึกษาดูงาน การประชุมระดมสมอง การปฏิบัติตามแผนในรอบของกิจกรรม 5 ส การจัดประกวดในแต่ละพื้นที่รับผิดชอบมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล หลังจากพัฒนาพบว่าบริเวณโรงเรียน ถนน ทางเดิน สวนหย่อม สนามหญ้าสะอาด เป็นระเบียบ สวยงามและร่มรื่น ปลอดภัย ทำให้บรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุนารี สุระคาย (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาการทำงานเป็นทีมโดยใช้กิจกรรม 5 ส ในการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนบ้านหัวหมู อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ใช้กระบวนการ พัฒนาการทำงานเป็นทีม โดยใช้กิจกรรม 5 ส เพื่อสร้างความร่วมมือและใช้ความขัดแย้งในทางสร้างสรรค์และการพัฒนาตนเอง มีการประชุมครู อาจารย์ คูวิศิทัศน์ เพื่อสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญของการทำงานเป็นทีม ขอความร่วมมือจากชุมชนในการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาอาคารสถานที่ ผลการพัฒนาทำให้คณะครูอาจารย์ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีการประสานความสัมพันธ์ในการพัฒนาการทำงาน ทำให้บรรยากาศในการทำงานของครูเป็นไปด้วยความสร้างสรรค์และมีความพึงพอใจที่ดีในการทำงานร่วมกันเป็นทีม สอดคล้องกับงานวิจัยของสุริยา ราชกรม (2552:97-98) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนางานบริหารทั่วไปโดยใช้กิจกรรม 5 ส : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโนนงู อำเภอโพนนาแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่าสภาพปัญหาการปฏิบัติงานบริหารทั่วไป ก่อนพัฒนา การเก็บเอกสารเกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบไม่เป็นระบบปะปนกันอยู่ในตู้

เอกสารไม่มีการจัดทำบัญชี แยกเพิ่มเอกสารไว้เป็นหมวดหมู่ทำให้ยากต่อการค้นหา เจ้าหน้าที่รับผิดชอบไม่เห็นความสำคัญส่งผลให้การดำเนินงานบริหารทั่วไปขาดประสิทธิภาพ

3. การติดตามและประเมินผลการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กิจกรรม 5 ส โรงเรียนอนุบาลมนเทียร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่าภายหลังจากดำเนินกิจกรรม 5 ส บุคลากรทุกคนในโรงเรียน เข้าร่วมในการวางแผนร่วมเสนอความคิดเห็น ร่วมพัฒนางานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม มีการปรับปรุงพัฒนาอาคารเรียนและบริเวณโรงเรียน ปรับปรุงสวนหย่อม ทางเดินภายในโรงเรียน ตัดแต่งกิ่งไม้ โดยการจัดหาไม้ดอกไม้ประดับมาปลูก และตกแต่งให้เกิดความสวยงาม ทำให้โรงเรียนเกิดความร่มรื่น สวยงาม ปลอดภัย สภาพแวดล้อมเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้เป็นที่พึงพอใจของผู้ร่วมวิจัย นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองที่มาเยี่ยมเยียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรพงษ์ จุฑาเทศ (2547 :บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กิจกรรม 5 ส ของโรงเรียนไชยวารวิทยาคม อำเภอหนองกุ้งศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ หลังจากพัฒนาพบว่าบริเวณโรงเรียน ถนน ทางเดิน สวนหย่อม สนามหญ้าสะอาด เป็นระเบียบ สวยงามและร่มรื่น ปลอดภัย ทำให้บรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของสายัน ยิ่งสง่า(2547: :บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนางานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนบ้านจ้อหอ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผลหลังการพัฒนาพบว่า ด้านบริเวณโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจมากที่สุด ด้านอาคารเรียน โดยรวมอยู่ระดับการพัฒนาที่น่าพึงพอใจมาก แต่มี 1 ข้อคือการปรับปรุง ซ่อมแซม อาคารเรียนอยู่ในระดับการพัฒนาที่น่าพึงพอใจน้อย ด้านห้องเรียน โดยรวมอยู่ระดับการพัฒนาที่น่าพึงพอใจมาก แต่มี 1 ข้อคือการจัดโต๊ะ-เก้าอี้ และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในห้องเรียน ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง และด้านห้อง-ห้องส้วม โดยรวมอยู่ระดับการพัฒนาที่น่าพึงพอใจมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุริยา ราชกรม (2552:97-98) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนางานบริหารทั่วไปโดยใช้กิจกรรม 5 ส : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านโนนสูง อำเภอโพธิ์นาแกว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ผลการพัฒนา กลุ่มผู้วิจัยมีการจัดวางโต๊ะทำงาน ตู้เอกสาร อุปกรณ์ที่ช่วยอำนวยความสะดวกต่างๆ ไว้อย่างเป็นระบบระเบียบ ทำให้มีพื้นที่สำหรับปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ สะดวกสบายขึ้น และร่มรื่นไปด้วยไม้ดอกไม้ประดับรวมทั้งมีการจัดเก็บเอกสาร หลักฐานไว้ในแฟ้มข้อมูลและมีการแยกหมวดหมู่ไว้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุรีรัตน์ อ้วนพรหมมา : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กิจกรรม 5 ส โรงเรียนบ้านโคกขามเสียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามุกดาหาร พบว่า การพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กิจกรรม 5 ส ส่งผลให้ 1) บุคลากรทุกคนในโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมเสนอความคิดเห็น ร่วมพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม 2) มีการปรับปรุงพัฒนาอาคารเรียนและบริเวณโรงเรียน ปรับปรุงสวนหย่อม ทางเดินภายในโรงเรียน ตัดแต่งกิ่งต้นไม้ มีการจัดหาไม้ดอกไม้ประดับมาปลูก และจัดตกแต่งให้เกิดความสวยงาม ทำให้โรงเรียนเกิดความร่มรื่น สวยงาม ปลอดภัย 3) มีการประกาศให้รางวัลกับเขตบริการดีเด่นทุกตอนเช้าวันศุกร์ หลังทำกิจกรรมหน้าเสาธง และ 4) สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจของผู้ร่วมวิจัย นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนผู้ปกครองที่เข้ามาเยี่ยมชมเป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การดำเนินงานพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนครั้งนี้ ยังขาดการสนับสนุนช่วยเหลือจากชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นจึงควรระดมความร่วมมือจากชุมชนมาเพื่อพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมให้ดียิ่งขึ้นและคงอยู่ถาวรตลอดไป

1.2 ควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม โดยใช้กิจกรรม 5 ส อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องแบบยั่งยืนต่อไปในอนาคตและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อโรงเรียน

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการจัดอบรม หรือศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการนำกิจกรรม 5 ส ไปใช้ในการพัฒนาการบริหารงานธุรการซึ่งเป็นงานเกี่ยวกับเอกสาร เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการระดมความร่วมมือจากชุมชน โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กิติมา ปรีดีติติก. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : อักษรศาสตร์, 2532.

เก่ง มัชฌมนันท์. การพัฒนางานบริหารทั่วไป โดยใช้กิจกรรม 5 ส ของโรงเรียนสาย

ปัญสมาคม อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ

กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2543.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การปฏิรูปการศึกษาตามนโยบายของ

กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : 2541.

เฉลิมศักดิ์ ลำลี. การดำเนินงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัย

ราชภัฏอุบลราชธานี, 2550.

เชวงศักดิ์ เมื่อริ. การประเมินการดำเนินงานการจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสกลนคร. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.

มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2543.

ตฤตถณัย นพคุณ และศิริชัย อูระเอี่ยม. ก้าวหน้าด้วย 5 ส. แนวทางการพัฒนาความสำเร็จด้วยหลักการง่าย ๆ.

กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี, 2542.